

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.320/2012/9.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság az **F.** Korlátolt Felelősségű Társaság I. rendű,
a dr. Neukum Flórián ügyvéd és a dr. Szabó Antal ügyvéd által képviselt **I.** Zártkörűen Működő Részvénytársaság II. rendű,
a dr. Szabó Antal ügyvéd által képviselt **E.** Korlátolt Felelősségű Társaság V. rendű,
a dr. Neukum Flórián ügyvéd és a dr. Szabó Antal ügyvéd által képviselt **A.** Korlátolt felelősségű Társaság VI. rendű felpereseknek
a dr. Sárvári Nóra ügyvéd által képviselt **E.** Zártkörűen Működő Részvénytársaság I. rendű,
a Marinné dr. Nyéki Ildikó ügyvéd által képviselt **B.** Zártkörűen Működő Részvénytársaság II. rendű,
a **B.** Korlátolt Felelősségű Társaság III. rendű,
a Marinné dr. Nyéki Ildikó ügyvéd által képviselt **B.** Korlátolt Felelősségű Társaság „felszámolás alatt” V. rendű,
a dr. Balázs Péter ügyvéd) által képviselt **B.** Korlátolt Felelősségű Társaság VI. rendű,
a Vass és Murányi Ügyvédi Iroda által képviselt **G.** Korlátolt Felelősségű Társaság VII. rendű,
a Szegedi & Gerencsér Ügyvédi Iroda által képviselt **S.** Zártkörűen Működő Részvénytársaság VIII. rendű,
a Bélik Ügyvédi Iroda által képviselt **S.** Zártkörűen Működő Részvénytársaság IX. rendű,
a dr. Stanka Gergely ügyvéd által képviselt **C.** Zártkörűen Működő Részvénytársaság X. rendű,
a **K.** Zártkörűen Működő Részvénytársaság XI. rendű
és a dr. Türk Zoltán ügyvéd által képviselt **B.** Nyilvánosan Működő Részvénytársaság XII. rendű alperesek ellen
szerződés érvénytelenségének megállapítása és kártérítés iránt a Fővárosi Bíróságon 20.G.40.010/2008 számon folyamatban volt perében a Fővárosi Ítéltábla 15.Gf.40.486/2011/13. számú részítélete ellen az V. rendű felperes által 105. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán megindult eljárásban - tárgyaláson - meghozta az alábbi:

r é s z í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős részítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az V. rendű felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű, III. rendű, VII-VIII-IX. rendű és XII. rendű alpereseknek személyenként 100.000 (Egyszázezer) Ft, a VI. rendű alperesnek 150.000 (Egyszázötvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen a részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az V.r. alperes tulajdonában állt a **B.** belterület hrsz-ú, természetben az található ingatlan; a **N.** külterület ingatlan; és a **V.** alatti ingatlan.

Az I.r. alperes jogelődje - a **P.** Rt. - és az V.r. alperes között 1994-től kezdődően különböző tartalmú hitel- és kölcsönszerződések jöttek létre, az azokat biztosító megállapodásokkal. Az V.r. alperes többször nemcsak kölcsönt vett fel az I.r. alperes jogelődjétől, hanem az V.r. alperes megbízása alapján az I.r. alperes jogelődje bankgaranciát is vállalt az V.r. alperes javára harmadik személyek felé (BG-240/17/96). Emellett az V.r. alperes készfizető kezességet vállalt az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperessel azonos cégcsoportba tartozó harmadik személyek közötti szerződések teljesítéséért (az azonos cégcsoportra tartozóan lásd 791/1998. Kjö 3.1. pont, a szerződések száma: BG-240/22/98, 788/1998 Kjö). A 791/1998. számú közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés szerint az I.r. alperes jogelődje az V.r. alperesnek utoljára 1.692.698.000 Ft kölcsönt folyósított 1998. október 26-án 1999. április 15-ig terjedő időre.

Az eljárásban becsatolt szerződésekből megállapíthatóan az I.r. alperes jogelődje ugyanazon ingatlanokra többszörösen zálogjogot, illetve vételi jogot kötött ki, valamint az V.r. alperes ingóságait is zálogjoggal terhelte meg, továbbá a javára vételi jogot kötöttek ki az V.r. alperes gépeire is.

Az V.r. alperes 1997. december 31-én 2.895.771 e Ft, 1998. december 31-én 3.434.755 e Ft, 1999. szeptember 19-én 3.734.044 e Ft hitel és kölcsöntartozást tartott nyilván a könyveiben (97. sorszámu

szakértői vélemény 28. oldal).

A felülvizsgálati eljárás szempontjából jelentős, az I.r. alperes jogelődje javára vételi jog kikötését tartalmazó szerződések az alábbiak voltak.

- 1) Az 1996. július 30-án kötött kölcsönszerződés biztosítékeként az V.r. alperes tulajdonában álló ingatlanokra kötöttek ki opciós jogot, amelyet 1996. július 31-én foglaltak írásba. Az ingatlanok értékét 600 millió, 130 millió, illetve 120 millió Ft-ban állapították meg, az opciós jog gyakorlásának lehetőségét 2000. június 30-i határidőben jelölték meg. Az 5. pontban az opciós jog gyakorolhatóságát a felek között 1996. július 31-én létrejött RK-240/19/96 és RE-240/9/94 számú, valamint a július 29-én kötött FS-240/20/96. számú kölcsönszerződésekben vállalt fizetési kötelezettség meg nem teljesítéséhez kötötték, ideértve azt az esetet is, ha a Vevő valamilyen oknál fogva a szerződést azonnali hatállyal felmondja. (30.G.76027/2000/73-I. beadvány, A/I/7-9 melléklet.)
- 2) 1996. október 21-én kötött FS-240/20/96; RE-240/9/94 számú, valamint az 1996. október 21-én létrejött DR-240/3/96. számú kölcsönszerződés biztosítékeként a **H.** utcai 600 millió Ft forgalmi értéken megjelölt és a **V.** 120 millió Ft forgalmi értéken megjelölt ingatlan tekintetében kötöttek opciós szerződést. A vételi jog gyakorolhatóságának időtartalmát a szerződés aláírásától 1997. augusztus 31-ig terjedő időben határozták meg azzal, hogy az eladó (V.r. alperes) kötelezettséget vállalt arra, amennyiben a DR-240/3/96 számú kölcsönszerződésből a bank (I.r. alperes jogelődje) felé bármilyen kötelezettsége maradna az opciós szerződés lejáratának időpontjában, akkor az opciós szerződést újra megkötöti.
(Az 1997. október 2-án született megállapodás /73-I. beadvány, A/1/17 melléklet/ 1. pontja szerint a DR-240/3/96 számú devizakölcsön szerződés előzménye az RK-240/19/96., RK-240/21/96 és RK-240/22/96 számú ügyletek voltak.)
- 3) A 791/1998. számú közjegyzői okirat tanúsága szerint 1998. október 22-én az RK-240/26/98. számú kölcsönszerződésben az I.r. alperes jogelődje 1.692.698.000 Ft kölcsönt nyújtott az V.r. alperesnek, 1999. április 15-i lejáratral. A tartozás visszafizetésének biztosítékeként - egyebek mellett - vételi jogot is kikötöttek az V.r. alperes korábban részletezett három ingatlanára. A **N.** ingatlan vételárát 130.000.000 Ft összegben állapították meg. A vételi jog gyakorolhatóságának időtartamát a szerződés aláírásától 2003. október 21-ig terjedő időtartamban határozták meg azzal, hogy a **V.** ingatlan vételárát 120.000.000 Ft-ban, a **H.** utcaiét 600.000.000 Ft-ban

jelölték meg.

*

Az V.r. alperes 1997. december 30-án elhatározta, hogy 1998. január 1-i hatállyal részvénytársasággá alakul. A cégbíróság az átalakulási kérelem bejegyzését 1999. május 28-án elutasította, a végzést a Legfelsőbb Bíróság 2000. május 15-én helybenhagyta.

*

1999. január 5-én kérelmet terjesztettek elő az V.r. alperes felszámolásának megindítására. A Fővárosi Bíróság a felszámolást a 12.Fpk.01-99-000006 számú eljárásban 1999. szeptember 20-án jogerőre emelkedett végzésével indította meg, a felszámolást elrendelő végzést 1999. október 14-én tették közzé, felszámolóként a bíróság a II.r. alperest jelölte ki.

Az V.r. alperes nevében, annak felszámolójaként a II.r. alperes 2000. február 21-én kötött szerződésekkel a perbeli ingatlanokat a III.r. alperes részére értékesítette az opciós szerződésekben meghatározott vételárakon, melyeket bruttó árként határoztak meg. A szerződés 1. pontjában rögzítették, hogy a szerződés megkötésére az V.r. alperes és az I.r. alperes jogelődje között 1996. július 31-én létrejött opciós szerződés és a vevőkijelölési nyilatkozat alapján került sor. Az I.r. alperes jogelődje a III.r. alperest jelölte ki a vételi jog gyakorlására, mely jogát a III.r. alperes gyakorolta. A szerződések tartalmazták, hogy a vevő a tulajdonjogot tehermentesen szerzi meg (6. pont).

Ugyanezen a napon a felek a szerződés 5. számú mellékletében felsorolt, N kóddal jelölt gépekre is adásvételi szerződést kötöttek, hivatkozva az 1996. július 31-i opciós szerződésre.

A III.r. alperes tulajdonjogát mind a három ingatlanra bejegyezték. A **H.** utcai ingatlanra a X. r. és XI. r. alperes jelzálogjoga is bejegyzésre került. A **n.** ingatlan tulajdonjogát a III.r. alperes átruházta a VI.r. alperesre, akitől a VII.r. alperes szerzte meg, a jelenlegi tulajdonosa pedig a IX.r. alperes. A XII.r. alperest keretbiztosítéki jelzálogjog illeti meg az ingatlanon.

A **v.** ingatlan tulajdonjogát a III.r. alperes átruházta a VI.r. alperesre, majd tőle a VII.r. alperes szerzett tulajdonjogot, jelenleg a VIII.r. alperes a tulajdonos.

*

Az I. és II.r. felperes 2000. szeptember 5-én terjesztett elő keresetet az I-III.r. alperesekkel szemben, melyben az I.r. alperes - és a perbe nem vont - V.r. alperes között létrejött jogügyletek érvénytelenségének megállapítását kérték a Ptk.4-5.§-a, 200.§-a,

215.§ (1) bekezdése, valamint a 221.§ (3) bekezdése alapján.

A per folyamán a felperesek személye, az általuk előterjesztett kereset tartalma, továbbá a perbe vont alperesek személye és száma többször változott.

A Fővárosi Bíróság 2007. február 15-én kelt 30.G.76.027/2000/123 számú ítéletében a keresetet elutasította, a Fővárosi Ítéltábla a 15.Gf.40.266/2007/9. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új tárgyalásra és új határozat hozatalára utasította. Az ügy érdemére vonatkozóan iránymutatást nem adott.

*

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az I.r. felperes alperesekkel szemben előterjesztett kereseti kérelmeinek a tárgyalását elkülönítette.

A II.r. felperes V.r. alperessel szembeni hitelezői igénye tekintetében többször került sor engedményezésre, az engedményezés felbontására, illetve a II.r. felperes egy harmadik személytől is szerzett követelést az V.r. alperessel szemben.

2009. június 1-én a II.r. felperes az V.r. felperesre engedményezte a 61.691.670 Ft, továbbá a 99.398.010 Ft és járulékaik összegű, az V.r. alperes felszámolási eljárásában a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi IL. törvény (Cstv.) 57.§ (1) bekezdés f) pontjában nyilvántartásba vett igényét.

A II.r. felperes további 4.557.680 Ft követelést engedményezett járulékaival együtt az V.r. felperesre azzal, hogy az átruházott követelés tulajdonjogát 2015. december 31-ig, de legfeljebb a vételár teljes kiegyenlítéséig fenntartja.

A II. és a VI.r. felperesek bejelentették az elsőfokú eljárásban, hogy az alperesekkel szemben kereseti követelésük nincs, a perből való elbocsátásukhoz azonban nem járult hozzá valamennyi alperes.

*

Az V.r. felperes - mint a II.r. és VI. r. felperes jogutódja - 2009. augusztus 25-én benyújtott módosított keresetében elsődlegesen kérte egyetemlegesen kötelezni az I-III.r. alpereseket összesen 165.647.330 Ft kártérítés és annak a kár bekövetkeztének napjától, illetve a felszámolási eljárás hatálya alatt 2000. február 21-én megkötött szerződés aláírásának napjától a Ptk. 301/A.§ (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamatai megfizetésére. Az I-III.r. alperesekkel szembeni követelését a Ptk. 339.§ (1) bekezdésére, 344.§ (1) bekezdésére, 355.§ (1) bekezdésére alapította, továbbá a II.r. alperessel kapcsolatos kérelmében a

Cstv. 54.§-ában foglaltakra is hivatkozott, utalva a II.r. alperesnek a hitelezői igény behajthatatlanságáról szóló 2001. július 20-án kelt nyilatkozatára.

Álláspontja szerint a Ptk.4.§ (1) és (4) bekezdésébe, 5.§ (1) és (2) bekezdésébe és a jóerkölsbe ütköző - általa megjelölt, az I.r. és V.r. alperesek között létrejött 699-700/1998, a 788-791/1998. számú közjegyzői okiratba foglalt - szerződések a Ptk.200.§ (2) bekezdés első és második fordulata alapján egyaránt semmisek. Az V.r. alperes felszámolási eljárásában a hitelezői követelések kielégítésének alapjául szolgáló ingó és ingatlan vagyon elvonása miatt kérte egyetemlegesen marasztalni az alpereseket a bejelentett hitelezői igények összegével azonos összegben.

Másodlagos - megállapítási keresetnek nevezett - kereseti kérelmében az I.r. és V.r. alperesek között létrejött 699-700/1998, a 788-791/1998. számú közjegyzői okiratba foglalt szerződések semmisségét állítva, kérte az eredeti állapot helyreállítását. Állította továbbá, hogy az V.r. és III.r. alperesek között a **n.**, **v.**, **H.** utcai ingatlanokra vonatkozóan létrejött adásvételi szerződések is jogszabályba ütközőnek, illetve jóerkölsbe ütköző módon jöttek létre, ezért semmisek. Az eredeti állapot helyreállítása körében az V.r. alperes tulajdonjogának visszajegyzését és az V-VII, IX, XII.r. alperesek kötelezését kérte ennek tűrésére.

Az V.r. és III.r. alperesek között - a gépekre vonatkozóan - 2000. február 21-én létrejött szerződés érvénytelenségének megállapítását és az eredeti állapot visszaállítását szintén kérte ugyanezen indokokkal.

Kérte annak megállapítását is, hogy a III.r. és VI.r. alperesek között a **n.** és **v.** ingatlanokra az adásvételi szerződés a jóerkölsbe ütköző módon jött létre, ezért semmis. Az eredeti állapot helyreállítása körében az V.r. alperes tulajdonjogának visszajegyzését kérte.

Ugyanerre hivatkozott a VI. r. és VII.r. alperes között a **n.** és a **v.** ingatlanra létrejött szerződés tekintetében is.

A VII.r. és IX.r. alperesek között létrejött adásvételi szerződés vonatkozásában szintén kérte az érvénytelenség megállapítását semmisségre hivatkozással, és kérte az eredeti állapot helyreállítása címén az V.r. alperes tulajdonjogának visszajegyzését.

A VII.r. és VIII.r. alperesek között létrejött szerződés semmisségére hivatkozással kérte az érvénytelenség megállapítását és erre tekintettel az eredeti állapot helyreállítását, az V.r. alperes tulajdonjogának visszajegyzését.

Valamennyi kereseti kérelemnél kérte az érintettek tűrésre kötelezését.

Az V.r. felperes hivatkozott arra, hogy az V.r. alperes hitel- és kölcsönszerződések megkötésekor már hitelképtelen volt, ezért az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperes a szerződések

megkötésével megsértették a jóhiszeműség és tisztesség elvét. Bár az V.r. alperes nem teljesített, az I.r. alperes jogelődje ennek ellenére nem mondta fel a szerződéseket, új hiteleket folyósított és további garanciavállalásra készítette az V.r. alperest. Az I.r. alperes jogelődje ugyanakkor nem ellenőrizte a fedezetek meglétét, azt, hogy mire fordítja az V.r. alperes a hitelt, nem vizsgálta az V.r. alperes gazdálkodásának jövedelmezőségét. Olyan árukészletet vett figyelembe fedezetként, amely az V.r. alperesnek nem is állt rendelkezésére.

Az I.r. alperes jogelődje által kötött szerződések célja nem újabb kölcsön nyújtása volt, hanem az, hogy a korábban nyújtott kölcsönöket prolongálják. Ezzel megakadályozta azt, hogy a felszámolási eljárásban a hitelezői igényeket kielégítsék, ezért a 788-791/98-as, 698-700/98-as közjegyzői okiratba foglalt szerződések érvénytelenek, mint színlelt szerződések.

Az I.r. alperes jogelődje által folyamatosan biztosított hitelek a beszállítói szférát súlyosan megtévesztették az V.r. alperes gazdasági helyzete tekintetében, ezért ezek a szerződések a jóerkölcsbe ütköznek. A felperes jogi érdekeltsége körében a Ptk. 235.§ (2) bekezdésére hivatkozott.

Álláspontja szerint szabálytalan volt a felszámolás megindítása, illetve a felszámoló által történő értékesítés azért is, mert a felszámolás kezdő időpontjában, illetve az értékesítés idején is az V.r. alperes kft. - rt-vé való átalakulása miatt - nem rendelkezett vagyonnal, a felszámoló mégis a kft. vagyonaként értékesítette a vagyontárgyakat, jóllehet az rt. számlájára érkezett be a vételár. A részvénytársasággá alakulással a vagyon a részvénytársaságba került át. A részvénytársaságként való bejegyzést elutasító jogerős végzés csak az értékesítést követően született meg, és csak ekkor derült ki, hogy részvénytársaságként nem működhet a cég.

A felszámoló által történt értékesítés kapcsán állította, hogy az I.r. alperes a II.r. alperes felszámoló által történt értékesítés időpontjában már nem is rendelkezett vételi joggal az V.r. alperes ingatlanára.

Az 1996. július 31-én kötött opciós megállapodás alapján 1997. augusztus 31-ig illetve meg vételi jog a jogosultat, a 2000. február 21-én megkötött adásvételi szerződés időpontjában az már nem állt fenn. A II.r. alperes által az V.r. alperes vagyonára vonatkozóan kötött szerződések ezért semmisek.

A Ptk. 344.§-a alapján az I-III.r. alpereseket egyetemlegesen kérte kötelezni a kártérítés megfizetésére. Az egyetemlegesség körében hivatkozott arra, hogy az I.r. alperes jogelődje a pénzügyi törvényt megsértve járt el, a II.r. alperes a Cstv. 40.§ (1) bekezdés c) pontjában foglaltakat sértette meg, a III.r. alperes pedig felismerhette volna azt, hogy az opciós jog már nem áll fenn.

Az V.r. alperes hitelezőinek kielégítésére szolgáló vagyont a II.r. alperes közreműködésével a III.r. alperes javára elvonták jogszabályba és jóerkölcsbe ütköző módon, ezért az V.r. alperes képviselőjében a II.r. alperes által a III.r. alperessel kötött szerződések érvénytelenek. Álláspontja szerint - vételi jog hiányában - a vagyont a Cstv. rendelkezései szerint kellett volna értékesíteni.

Az alperesek kérték a kereset elutasítását. Egyebek mellett arra is hivatkoztak, hogy a felperesek, mint hitelezők elmulasztották a Cstv. 40.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti megtámadási határidőt. Az adott időpontban hatályban volt Cstv. rendelkezései szerint a c) pont magában foglalt minden, a hitelezők kijátszására szolgáló jogügyletet, tehát azokat is, amelyek a jóerkölcsbe ütközők lehettek.

A felperes a felszámoló által történt értékesítést is támadta, azonban a kereset benyújtásával a Cstv. 49.§ (5) bekezdésében előírt jogvesztő határidőt elkéste, a Ptk.200.§ (2) bekezdése alapján pedig nem vizsgálható a felszámoló által megkötött szerződés, az ugyanis csak a Cstv. 49.§ (5) bekezdése szerint támadható.

*

Az elsőfokú bíróság részítéletében a II, V. és VI.r. felperesek keresetét elutasította és kötelezte őket a perköltség megfizetésére.

A II. és VI.r. alperesek tekintetében az említett felperesek keresetességi jogának hiányára tekintettel utasította el a keresetet, figyelemmel arra, hogy a kereseti kérelmük „kiürült”.

1.

Az elsődleges kereseti kérelem tekintetében megállapította, a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az I-III.r. alperesek, és az V.r. alperes jogellenes magatartása következtében kár érte és azt az alperesek közösen okozták.

A Ptk.200.§ (2) bekezdésére alapított kereseti kérelem körében kifejtette, hogy nem tekinthető jóerkölcsbe ütközőnek a szerződés, illetve annak jogkövetkezménye a bekövetkezett változások miatt. A jóerkölcsbe ütközésnek a szerződés megkötésekor kell fennállnia. Az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperes között létrejött hitelviszony önmagában attól nem vált jóerkölcsbe ütközővé, hogy a már veszteségesen működő, vagy több hitellel rendelkező V.r. alperes részére további kölcsönöket biztosított az I.r. alperes jogelődje. A jóerkölcsbe ütközés megállapításához a felperesnek

többlettényállást kellett volna bizonyítania. Nem támasztják alá a perbeli iratok a felperesnek azt az állítását, miszerint az I.r. alperes jogelődjét a hitelek folyósításakor az a cél vezette, hogy ezzel megtéve az V.r. alperes szerződéses partnereit és azt a látszatot keltse az V.r. alperessel összefogva, hogy az V.r. alperes jól működik.

Utalt arra, hogy a jóerkölcsebe ütközés megállapíthatóságához a keresetnek a Cstv. 40.§ (1) bekezdésben foglalt tényállási elemén felüli tényállítást is tartalmaznia kellett volna, melyből megállapítható lenne, hogy a szerződés tartalma, célja, vagy joghatása nyilvánvalóan sérti a társadalomban kialakult erkölcsi normákat.

Önmagában az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperes vezetése közötti személyi összefonódás - többlettényállás nélkül - a felperes által hivatkozottakat nem támasztja alá. Mindezek alapján az 1998. októberében kötött szerződések nem érvénytelenek.

A felperes által színleltnek állított szerződések esetében sem tudta megállapítani, hogy azoknak nem a tényleges hitelfolyósítás, vagy az azt biztosító szerződések létrehozása lett volna a célja. Álláspontja szerint az, hogy az I.r. alperes nem tudta a teljes hiteldokumentációt a bíróság rendelkezésére bocsátani, nem fordította meg a bizonyítási terhet. E körben a Pp.206.§ (1) bekezdése alapján mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Utalt arra, hogy még ha az V.r. alperes annak tudatában kötötte volna meg a szerződéseket, hogy azokat nem tudja visszafizetni, az a felperes vonatkozásában nem bír jogi jelentőséggel, az csak az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperes közötti jogviszonyban értékelhető.

Az I.r. alperes jogelődjének szabálytalan hitelkihelyezése körében előadottakra kifejtette, hogy az ezzel kapcsolatban elkövetett esetleges jogszabálysértések nem vonják maguk után a szerződések semmisségét, a jóerkölcsebe ütközésük pedig szintén nem állapítható meg.

Az V.r. alperes átalakulásra vonatkozó döntése miatt valóban fennállt egy függő jogi helyzet a felszámolás kezdő időpontjában, de a felszámolónak joga volt az V.r. alperes vagyonával rendelkezni. Az átalakulás be nem jegyzésének következményeként a korábbi formában működött tovább a társaság, ezért az rt. kötelezettségvállalásait - a bejegyzés elmaradására tekintettel - a kft. kötelezettségvállalásának kell tekinteni. A felszámoló a vételi jog gyakorlását tudomásul véve kötötte meg a szerződést.

A III.r. alperes által gyakorolt vételi joggal, illetve az általa megkötött adásvételi szerződésekkel kapcsolatban az volt az álláspontja, a Ptk.374-375.§-aiból következően nincs kizárva az, hogy a vételi jogot gyakorló egyoldalú nyilatkozaton túlmenően a felek formailag adásvételi szerződés keretében, annak megfelelően

kössék meg a szerződést.

Az 1998. október 22-i közjegyzői okirat preambulumban tartalmaz utalást az 1996-os megállapodásokra. Önmagában az a körülmény, hogy az 1998-as közjegyzői okiratban foglalt opciós jogot érvényesített a III.r. alperes az I.r. alperes jogelődjének kijelölése alapján, de a felszámolás során kötött adásvételi szerződésben az 1996-ban kelt opciós szerződésre történt utalás, mint formai hiba nem teszi az adásvételi szerződést érvénytelenné. Álláspontja szerint az 1998-ban kelt közjegyzői okiratba foglalt opciós megállapodások alapján történő értékesítésre került sor 2000. február 21-én.

A felperesnek bizonyítania kellett volna, a III.r. alperes tudomással bírt, illetve kellő körültekintéssel tudomással bírhatott volna arról, hogy az V.r. alperes tulajdonában álló ingó, illetve ingatlan vagyonnal kapcsolatban tisztázatlan körülmények állnak fenn, perek vannak folyamatban. A III.r. alperes a felszámolási eljárásról tudott, ennek ismeretében gyakorolta vételi jogát. A perbeli ingatlanokkal kapcsolatban egyéb terhek - az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzetteken kívül - számára nem voltak ismertek.

Mindezek alapján az I.-III.r. és V.r. alperesek jogellenes magatartását, a közös akarategységgel, illetve egymás eljárásáról tudva és azt erősítve folytatott jogellenes károkozást megalapozó magatartást megállapítani nem tudta. A felperes kára abból származott, hogy az V.r. alperes nem tett eleget szerződéses kötelezettségének.

A jogalap hiányában az elsőfokú bíróság a kár összegével kapcsolatban nem folytatott le bizonyítási eljárást.

2.

A másodlagos kereseti kérelem elbírálása körében az elsőfokú bíróság elsőként megállapította, hogy a 788/1998. közjegyzői okiratba foglalt, készfizető kezességvállalást tartalmazó szerződés kapcsán a felperesnek nem áll fenn a jogi érdekeltsége e szerződés érvénytelenségének megállapítására, az V.r. alperesnek ugyanis nem kellett teljesítenie.

Kifejtette, hogy a Cstv. 40. § (1) és (4) bekezdése alapján az V.r. felperes jogelődje (II.r. felperes) által előterjesztett kereset elkésett. A nyilvánvalóan jóerkölcsbe való ütközés miatti semmisség megállapítására irányuló kereseti tényállításnak - ha ez a Cstv. 40.§ (1) bekezdésében foglalt valamennyi tényállás elemeit is magában foglalja - olyan egyéb, a Cstv. 40. § (1) bekezdésében szabályozott tényállási elemeken felüli hivatkozást is tartalmaznia kell, melyből megállapítható, hogy a szerződés tartalma, célja vagy joghatása nyilvánvalóan sérti a társadalomban kialakult erkölcsi

megítélést.

A felperes a Cstv. 49.§ (5) bekezdésére hivatkozással nem támadta meg a 2000. február 21-én kötött szerződéseket az ott meghatározott jogvesztő határidőn belül. A felperes a Ptk. 4.§ (1) bekezdésére és a Ptk. 200.§ (2) bekezdésére hivatkozással azt kifogásolta, hogy a II.r. alperes az V.r. alperes képviselőjeként eljárva figyelmen kívül hagyta a hitelezők méltányolható érdekeit. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a 2000. február 21-i szerződés megkötése során a II.r. alperes magatartását csak a Cstv. 54.§.-a alapján lehet értékelni, és nem az V.r. és III.r. alperesek között kötött szerződés megtámadása körében.

A szerződések semmisségével kapcsolatban utalt az elsődleges kereseti kérelemnél kifejtett álláspontjára. Akként foglalt állást, hogy a szerződésben található téves adatok (adószám, bankszámlaszám) sem eredményezik a szerződés érvénytelenségét .

Miután sem az I.r. és V.r. alperesek között létrejött szerződések érvénytelenségét, sem a III.r. és V.r. alperesek között létrejött adásvételi szerződések érvénytelenségét nem találta megállapíthatónak, ezért a felperesnek a VI-XII.r. alperesekkel szembeni kereseti kérelmét sem találta alaposnak.

Megindokolta azt is, hogy miért nem tett eleget a felperes bizonyítási indítványában foglaltaknak.

*

A II, V. és VI. r. felperesek fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta, és kötelezte az V.r. felperest, hogy fizessen meg az I.r. alperesnek 600.000 Ft, a II és III.r. alperesnek személyenként 400.000 Ft, míg az V-IX.r. alpereseknek személyenként 200.000 Ft másodfokú perköltséget. Kötelezte továbbá a fellebbezési eljárási illeték államnak történő megfizetésére is.

A részítélet indokolásában elsőként megállapította, hogy a másodfokú eljárás során a II.r, V.r. és VI. r. felperesek képviselője úgy nyilatkozott, valójában az V.r. felperes fellebbezett, a II. és VI.r. felpereseknek nincs fellebbezési kérelmük, ezért az V.r. felperes fellebbezéseként bírálta el a fellebbezést.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a lényeges eljárási szabályok betartásával, a bizonyítékok okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg, és helytálló az abból levont jogi következtetése is.

Nem találta alaposnak a felperes hivatkozását a kölcsönszerződés kétoldalú színleltségére, mely állítását a felperes arra alapította, hogy az I.r. alperes a hiteldossziékat nem nyújtotta

be. A másodfokú bíróság akként foglalt állást, hogy a kétoldalú színleletsgre vonatkozó következtetés önmagában abból sem vonható le, hogy a finanszírozást korábban is biztosító bank 1998. októberében, a felszámolási kérelem benyújtását alig 90 nappal megelőzően kötött szerződést az V.r. alperes adóssal. A tényállásból ugyanis nem vonható le olyan következtetést, hogy a szerződés célja valójában a hitelezők kielégítési alapjának elvonása volt (Pp.221.§ (1) bekezdés, Ptk. 207.§ (3) bekezdés). A 788/1998. számú közjegyzői okiratba foglalt szerződéssel kapcsolatban egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetésével, hogy a felperesnek a szerződés érvénytelenségének a megállapításhoz fűződő jogi érdekelttsége nem állapítható meg, mert az V.r. alperes részéről e körben nem került sor teljesítésre. Ugyanakkor kiemelte, hogy noha adott tényállás mellett egyéb körülmények, különösen fedezetelvonási célzat közbejöttével a gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek azonossága döntő mozzanata lehet a szerződés nyilvánvalóan a jóérkölcsebe ütközés miatti semmisségének - miként ezt a BH1998.138. eseti döntés kifejezésre juttatja - az adott esetben azonban a fedezetelvonási célzat nem volt teljes bizonyossággal megállapítható.

Az V.r. alperes átalakulásával összefüggésben - hivatkozva a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI.törvény (Gt.) 367.§-ára, 369.§ (1)-(2) bekezdésére, 338.§ (1) bekezdésére - a másodfokú bíróság kifejtette, hogy az adott, a cégbíróság által bejegyzésében elutasított átalakulás folytán az átalakuló és az átalakulással létrejövő cég jogutódi kapcsolatban állnak egymással - az átalakulással létrejövő társaság bejegyzéséig átmeneti időszak áll fenn. A Gt. 369.§ (2) bekezdése a köztes időszakot adójogi, számviteli és nem cégjogi szempontból rendezi. Ez az átmeneti időszak - melyben sem a kft. törlésére, sem az rt. bejegyzésére nem került sor - a bejegyzés jogerős elutasításával megszűnt, s a gazdálkodó szervezet korábbi formájában működött tovább; ezért az átmeneti időszakban tulajdonban álló vagyontárgyak tulajdoni helyzetének folyamatossága állapítható meg. Ebből pedig az következik, hogy az adós vagyonának felszámoló általi értékesítése nem minősül jogszabálysértőnek, érvénytelennek. Utalt arra, hogy egyébként sem jogszabályba ütköző, ha az eladó olyan dolog tulajdonjogának átruházására vállal kötelezettséget, amelynek a szerződés megkötésekor még nem tulajdonosa. A teljesítéskor kell az eladónak képesnek lennie az átruházásra. Ezért helytállónak találta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a felszámoló vagyonértékesítési eljárása nem ütközik jogszabályba.

Egyetértett az elsőfokú bíróságnak a Cstv. 40.§-ára alapított megtámadás körében kifejtett jogi álláspontjával, beleértve a keresetindítási határidő elmulasztásának kérdését is.

Kifejtette, hogy a felperesnek az V.r. alperes felszámolása elrendelésének jogszabálysértő voltára hivatkozása azért alaptalan, mert az adós felszámolását elrendelő jogerős végzés felülvizsgálatára az adott perben nincs lehetőség. A felszámolás megindítása „ítélt dolog”.

Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a vételi jogot alapító szerződés és az adásvételi szerződések tekintetében is: a 2000. február 21-i adásvételi szerződések az 1996. július 31-én kelt opciós szerződésekre utalnak, amelyek a vételi jog gyakorolhatóságának határidejét 2000. június 30-ában határozták meg.

*

Az V.r. felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte

- a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatását oly módon, hogy a bíróság adjon helyt a keresetének, vagy

- a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezését.

Kérte az alperesek perköltség viselésére való kötelezését, illetve a perköltség viseléséről való rendelkezést a Pp.78.§ (5) bekezdése alapján.

Állította a Pp. 2.§ (1) bekezdésének, 3.§ (5) bekezdésének, 130.§ (1) bekezdés h) pontjának, 157.§ a) pontjának, 164.§ (1) bekezdésének, 206.§ (2) bekezdésének, 219.§ (1) bekezdés a) pontjának, 213.§ (1) bekezdésének, 221.§ (1) bekezdésének, az Alkotmány 49.§ (1) bekezdésének, Magyarország Alaptörvénye XV. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, a Ptk. 4.§ (1) és (4) bekezdésének, 5.§ (1) és (2) bekezdésének, 207.§ (1) bekezdésének, 240.§ (1) bekezdésének, az 1988. évi VI. törvény 367.§-ának, az 1991. évi XVIII. törvény 12.§ (1) bekezdésének, 14.§ (3) bekezdésének, 20.§ (2) bekezdésének, 42.§ (1) bekezdésének, a Cstv. 4.§ (1) bekezdésének és 49.§ (1) bekezdésének megsértését.

Álláspontja szerint az első- és másodfokú bíróság az eljárási szabályok lényeges megsértésével, a felpereseknek a per tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogának megsértésével folytatta le az eljárását és hozta meg az anyagi és eljárási jogszabályokba, valamint Magyarország Alaptörvényébe ütköző, részben felderítetlen tényálláson alapuló, jogi következtetéseiben téves részítéletét.

Elsődlegesen sérelmezte, hogy számára a jogerős részítélet kézbesítését az elsőfokú bíróság nem rendelte el.

Állította, a jogerős részítélet tényállásából nem állapítható meg,

hogy a **P.G.** által vezetett **P.** Rt. közeli kapcsolatban állt az V.r. alperes ügyvezetőjével, egy érdekeltségi kört alkottak, és az a közismert tény sem, hogy az V.r. alperes helyzetét sajátos politikai ráhatás lengte körül. Közismert tényként hivatkozott arra, hogy a **P.** Rt. korábbi vezetőit, **P.G.**t és **H.T.**t - aki az V.r. alperesnél is vezető tisztségviselő volt -, illetve az V.r. alperes vezetőjét **K.V.**t is különböző bűncselekmények miatt elítélték. Ehhez képest nem találta a jogerős részítélet jóerkölcsebe ütközőnek a **P.** Rt. és az V. r. alperes közötti szerződéseknél kifogásoltakat.

A Cstv. 40.§ (1) bekezdésére hivatkozással, az V.r. felperes jogelődje által 2000. szeptember 5-én előterjesztett kereseti kérelem elkésettségét megállapító elsőfokú-, illetve az azt helybenhagyó másodfokú részítélet azért jogszabálysértő, mert a törvényben előírt határidő elmulasztása esetén a Pp.130.§ (1) bekezdés h) pontja alapján a keresetet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani, s ennek elmulasztása esetén nem részítéletet, hanem végzést kellett volna hozni a per megszüntetéséről (Pp.157.§ a) pont). A perköltségről a Pp.78.§ (5) bekezdése alapján úgy kellett volna rendelkezni, hogy azt az állam viseli, mert a bíróságoknak róható fel és nem a felperesnek, hogy az eljáró bíróságok az állítólagosan elkésett keresetet nem utasították el idézés kibocsátása nélkül, vagy az eljárást ésszerű határidőn belül nem szüntették meg. Álláspontja szerint a per tizenkettedik évében arra hivatkozni, hogy a felperes keresete elkésett, beleütközik Magyarország Alaptörvényének XXIV. cikk (1) bekezdésébe, ezért az a felperesek alkotmányos jogait is sérti.

Érdemben sem tartotta helytállónak az elkésettség megállapítását. Kifejtette, hogy az 1988. évi VI. törvény 367.§-a szerinti rendelkezések alapján az átalakulás következtében a **B.** Kft-ben nem maradt semmilyen ingó vagy ingatlan vagyontárgy. A Cstv. 40.§ (1) bekezdését nem lehet alkalmazni a **B.** Rt. vagyonának értékesítése során, mert az nem állt felszámolás alatt, hiszen a bíróság a Kft. felszámolását rendelte el. Ebből következően a Ptk. általános elévülési szabályait kell alkalmazni, nem pedig a Cstv. 49.§-át.

Hivatkozott arra, hogy a felperes vagylagos kereseti kérelmét megállapítási kereseti kérelemként terjesztette elő, s a BH2008. 162. eseti döntésben kifejtettek szerint az elévülés szabályai a megállapítás iránti kereset elbírálása során nem érvényesülnek.

Álláspontja szerint a felszámoló egy jogellenes eljárás keretében hozott, jogszabályba ütköző felszámolást elrendelő végzés alapján járt el. A **B.** Kft-vel szemben 1999. január 5-én nyújtottak be felszámolási eljárás megindítása iránti kérelmet, de a Kft. átalakult részvénytársasággá 1998. január 1-i hatállyal. A felszámolás megindulásakor a cégbíróság jogerősen még nem döntött arról, hogy bejegyzi-e a részvénytársaságot, s erre még akkor sem került sor, amikor a felszámoló a vagyont értékesítette.

Állította, hogy a felszámolást elrendelő végzés - figyelemmel a BH1996. 222. jogesetben kifejtett álláspontra is - minden külön eljárás lefolytatása nélkül sérti a jogegyenlőség alkotmányos alapelvét. A felperes nem a felszámolást elrendelő 35. sorszámú végzés ellen kívánt jogorvoslattel élni, de annak jogellenessége nem sértheti a felperes jelen perbeli jogainak érvényesítését. A törvény előtti egyenlőséget sérti, hogy a felszámolás jogellenes elrendelését jelen perben nem vették figyelembe. A felszámolás elrendelésének jogszabálysértő módja miatt a felszámoló semmilyen eljárása nem lehet jogszerű, ezért az általa kötött szerződések jogszabályba és jóerkölcsbe ütköző voltak miatt semmisek. Álláspontja szerint ezzel a felszámoló is tisztában volt.

A jogerős részítélet nem indokolta meg, hogy miért nem lehetett megállapítani a szerződések fedezetelvonó jellegét a perben rendelkezésre álló bizonyítékok ellenére. Álláspontja szerint a közjegyzői okiratba foglalt szerződések és a 2000. február 21-én kelt adás-vételi szerződések fedezetelvonó jellege és azok jóerkölcsbe ütköző volta bizonyított.

Nem az eredményezi önmagában a szerződések színlelttségét, hogy az ún. hiteldossziákat a perben az I.r. alperes nem csatolta be, hanem az is, hogy a 2 milliárd forintos nagyságrendet meghaladó kötelezettségvállalás, illetve kölcsönfolyósítás időpontjában az V.r. alperes tényszerűen fizetéseképtelen volt. A közjegyzői okiratba foglalt szerződések megkötése - 1998. október 22. - és a felszámolás iránti kérelem előterjesztése - 1999. január 5. - között még kilencven nap sem telt el. Az I.r. alperes jogelődjének alkalmazottai közül **Ö.I.** igazgatósági tag és **H.T.** a **B. Rt.** igazgatósági tagja, illetve felügyelő bizottságának a tagja volt, ezért ismerniük kellett az adós helyzetét. A szerződő felek üzleti akarata nem valós kölcsönfolyósításra irányult, hanem arra, hogy a korábban lejárt kölcsönöket prolongálják és a banki követelés biztosítására a szükséges fedezeteket biztosítsák a többi nem privilegizált hitelező sérelmére.

Hivatkozott az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 77.§ (1) bekezdésében foglaltakra, mely szerint az I.r. alperes jogelődjének tudnia kellett, hogy a **B. Rt.** fizetéseképtelen, alapításakor a saját tőkéjének közel tízszeresét kitevő kötelezettségállománya volt, már ekkor ténylegesen felszámolási helyzetben volt.

Az I.r. alperesnek kellett volna bizonyítania a hitel-, kölcsön- és kapcsolódó szerződései Hpt.77.§ (1) bekezdése szerinti megfelelőségét, ennek ellenére a bíróságok figyelmen kívül hagyták a hiteldossziák becsatolásának az I.r. alperes általi megtagadását. Hivatkozott az EBH1999. 113. jogesetben kifejtett jogi álláspontra és kifejtette, elengedhetetlen lett volna a hiteldossziák szakértői vizsgálata, melyek alapján megállapítható lett volna, hogy milyen hitelkérelemre, milyen előterjesztés, milyen döntés alapján,

ténylegesen mi történt, hogyan történt, vagy nem történt hitelfolyósítás. Az I.r. alperes szándékosan megakadályozta a szakvélemény elkészítését, de a bíróságok ezt nem értékelték az I.r. alperes terhére, és ezt nem is indokolták meg.

A hiteldossziék becsatolásának elmaradása miatt vált hiányossá a tényállás, és ezért állapította meg a jogerős részítélet, hogy a fedezetelvonási célzat nem volt teljes bizonyossággal megállapítható. Álláspontja szerint szakértői vélemény hiányában az ítélet megalapozatlan.

A szerződések színlelttségét, fedezetelvonó, jóerkölcsbe ütköző jellegét bizonyítja az is, hogy a fizetéseképtelen társaság részére ténylegesen nem történt átutalás. A jóerkölcsbe ütköző magatartásnak kell tekinteni azt, hogy a **B. Rt.** vezetői az általuk előidézett csődhelyzetet tetézték azzal, miszerint a felszámolás alá került társaságból a vételi jog alapításának, majd gyakorlásának eredményeként létrejött szerződéssel, a hitelezők törvényes érdekeinek nyilvánvaló sérelmével elvonták a **B. Rt.** vagyonát. Hivatkozott a BH2000.24. számú, valamint az BH1998.138. jogesetben kifejtett jogi álláspontra.

Tévesnek állította a jogerős részítélet megállapítását a vételi jog gyakorlásával kapcsolatban is. Igaz, hogy opciós szerződés jött létre az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperes között 1996. július 31-én, de ugyanezen ingó és ingatlan vagyona a felek között 1996. október 21-én ugyancsak opciós szerződések jöttek létre, melyek 1997. augusztus 31-éig voltak érvényesek. Az 1996. október 21-i szerződés az 1996. július 31-i szerződés módosítása, melyben a vételi jog hatálya lerövidítésre került 1997. augusztus 31-ig, ezért 2000. február 21-én nem lehetett a korábban megkötött szerződés alapján a vételi jogot gyakorolni.

A **B. Kft.** tulajdonosai 1998. január 1-i hatállyal határoztak a részvénytársasággá alakulásról. Ezzel a Kft. teljes vagyona a részvénytársaságba került át, ezért a felszámolás megindulásának pillanatában a Kft.-nek nem volt vagyona. A felszámolás alatt nem álló Rt. vagyonát a Kft. felszámolója értékesítette, mert a vagyon a részvénytársaság könyveiben volt nyilvántartva, és a cégbejegyzési eljárás még nem volt jogerősen befejezve.

Az adásvételi szerződésben eladóként a Kft. szerepelt, míg a számla az Rt. számlája volt. A Kft. felszámolójának nem volt rendelkezési joga az Rt. számlája felett, az I.r. alperes azonban ezt figyelmen kívül hagyta, és a vételár jogellenes átutalásában aktívan szerepet vállalt. A jogerős részítélet nem indokolja meg, miért tekintendő az Rt. számlájára utalt vevői fizetés jogszerű teljesítésnek, és a felszámoló miért rendelkezhetett jogszerűen az Rt. számlája felett.

Hivatkozott a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvény rendelkezéseire, melyek alapján kellett volna a vagyont nyilvántartani, s állította, a periratokból nem állapítható meg,

hogy a vagyon a szerződéskötés időpontjában ténylegesen hol volt. A 2000. február 21-én aláírt szerződések jogi megítélését a szerződés megkötésének napján hatályos jogszabályok komplexitásában kellett volna vizsgálni.

A jogerős részítélet indokolásában foglaltakkal azért sem értett egyet, mert a szerződés jogszerűségét, jogszabályba ütköző voltát a szerződés megkötésének időpontjában fennálló tények és jogi szabályozás alapján kell megítélni. A függő jogi helyzetben - átmeneti időszakban - a Kft. felszámolója nem értékesíthette az Rt. könyveiben nyilvántartott vagyont.

A VI.r. alperes írásban benyújtott felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős részítélet hatályában való fenntartását, és a felperesek perköltségben való marasztalását. Állította, hogy a **v.** és **n.** ingatlanok tulajdonjogát jogszerűen szerezte meg és azokat jogszerűen ruházta át a VII.r. alperesre. Bár a VI.r. alperessel szemben a felperesek nem terjesztettek elő törlési keresetet, fenntartja az elsőfokú eljárás során előadott álláspontját, mely szerint a törlési kereset elkészült, és a felperesek egyébként sem lennének jogosultak az Inyvtv. 62.§ (1) bekezdése alapján a törlési kereset benyújtására.

Az I., III., VII., VIII., IX. és XII. rendű alperesek a tárgyaláson előadott felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős részítélet hatályában való fenntartását és az V.r. felperes felülvizsgálati perköltségben való marasztalását kérték.

★

A Kúria a jogerős másodfokú részítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján.

A felülvizsgálati kérelmet a jogi képviselő a II.r., V.r. és VI.r. felperesek nevében nyújtotta be, a felülvizsgálati eljárás során azonban pontosította kérelmét, és előadta, hogy ténylegesen csak az V.r. felperes nevében történt a felülvizsgálati kérelem benyújtása, így azt a felülvizsgálati bíróság akként bírálta el.

A felülvizsgálati kérelemben elsőként előadott eljárásjogi panasz (Pp. 219.§ (1) bekezdés) kapcsán a Kúria utal arra, hogy a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős részítélet, tehát az elsőfokú bíróság eljárását a jogerős részítélet kézbesítésével kapcsolatban a felülvizsgálati eljárásban csak abban a tekintetben

lehet vizsgálni, hogy ennek következtében késedelmesen került-e előterjesztésre a felülvizsgálati kérelem. Jelen esetben ez nem állapítható meg.

A felperes keresetében elsődleges és másodlagos kereseti kérelmet terjesztett elő, szóhasználatára alapján ez egymásutániságot feltételezne, azonban a keresetben előadottak tartalma alapján a Kúria megállapította, hogy keresetében ténylegesen egymás mellett támadta az adós által a felszámolás előtt és a felszámoló által kötött szerződéseket.

A Kúria álláspontja szerint a felperes felülvizsgálati kérelme - a keresetében foglaltaknak megfelelően - két kérdés köré csoportosítható:

- a) semmisek - jóerkölcsbe, jogszabályba ütközőek, színlelték - voltak-e az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperes között a felszámolási eljárás előtt létrejött szerződések, illetve
- b) a felszámolás során történt értékesítés jogszabálysértő és ezért semmis-e?

Mindenekelőtt rögzíteni kell, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelemben a Cstv. 40.§ (1) bekezdésében meghatározott tényállásokat és a Cstv. 49.§ (5) bekezdése alapján indítható peres eljárást - tartalmában - helytelenül értelmezte. A Cstv. 40.§ (1) bekezdése szerint a keresettel olyan szerződéseket vagy más jognyilatkozatokat lehet megtámadni, amelyek még a felszámolás kezdő időpontja előtt jöttek létre az adós és harmadik személyek között. E jogintézmény célja az, hogy a felszámolás kezdő időpontja előtt az adós vagyonából kikerült vagyontárgyakat a felszámoló (az adós nevében benyújtott), vagy az adós hitelezői által előterjesztett kereset alapján a felszámolási vagyonba visszaszerezze, ezzel növelve a hitelezők kielégítésének lehetőségét.

A Cstv. 40.§ (1) bekezdése alapján azonban a felszámoló által kötött szerződések nem támadhatók. Ha a felszámoló az értékesítés során a Cstv. - különösen az értékesítés formáira, és a közjegyző igénybe vételére vonatkozó - rendelkezéseit megsértette, az így létrejött adásvételi szerződést csak a Cstv. 49.§ (5) bekezdése alapján előterjesztett keresettel lehet megtámadni, mely előterjesztésére jogvesztő határidő áll rendelkezésre.

A/

Elsőként eljárásjogi szempontból vizsgálva a felszámolás előtt létrejött szerződésekkel kapcsolatos felülvizsgálati kérelmet, a Kúria az eljárás irataiból megállapította, hogy az V.r. felperes jogelődje, a II.r. felperes nem terjesztett elő a Cstv. 40.§ (1)

bekezdés c) pontjára hivatkozással kereseti kérelmet, és ilyen keresetet az V.r. felperes sem nyújtott be. Az elsőfokú bíróság az alperesek védekezése kapcsán vizsgálta az e jogcímen történő megtámadhatóságot. Ennek során állapította meg, hogy a hitelező a felszámolás kezdő időpontját megelőzően az adós és harmadik személyek által kötött szerződéseket csak meghatározott határidőn belül támadhatja. Ha ezt a határidőt elkéste, és a Ptk. jóerkölcsebe ütköző szabályaira kíván hivatkozni, akkor csak abban az esetben lehet vizsgálni az általános polgári jogi szabályok szerint a keresetet, ha az a Cstv. 40.§ (1) bekezdéséhez képest többlettényállási elemet tartalmaz.

Tévesen állította tehát a felülvizsgálati kérelemben az V.r. felperes, hogy a keresetindítási határidő elmulasztására hivatkozott a jogerős ítélet, mert abban a bíróság azt fejtette ki, hogy a Cstv. 40.§ (1) bekezdés c) pontjához képest nincs olyan többlet-tényállása a keresetnek, mely alapján a Ptk-ra hivatkozással vizsgálható lenne a jóerkölcsebe ütközés. Ennek megítélése azonban érdemi kérdés, ezért az V.r. felperes felülvizsgálati kérelemben alaptalanul állította, hogy a megtámadási határidő elmulasztása folytán az eljárás megszüntetésének lett volna helye (Pp.130.§ (1) bekezdés h) pont; 157.§ a) pont). A felperes egyébként maga is azt állította, hogy a Cstv. 40.§-ára hivatkozással keresetet nem lehetett előterjeszteni az eljárásban (ebből következően nem is terjesztett ilyet elő).

A kifejtettekre tekintettel a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy megállapítható-e a felszámolást megelőzően kötött szerződések esetében olyan többlet-tényállás, amely lehetővé teszi a felperes számára azt, hogy a Ptk. semmisségre vonatkozó szabályaira hivatkozással támadja meg a szerződéseket.

A felszámolást megelőzően létrejött szerződések tekintetében a Kúria teljes mértékben egyetért a jogerős ítéletben kifejtett azzal az állásponttal, hogy az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia és a szerződésből kell következnie. Önmagában az a tény, hogy az I.r. és V.r. alperes vezetői milyen viszonyban álltak egymással, az általuk kötött szerződéseket nem teszi jóerkölcsebe ütközőkké. Helytállóan fejtette ki a bíróság a jogerős részítéletben, kizárólag az a tény, hogy egy túladosodott, vagy fizetéseképtelen céget finanszíroz egy hitelintézet, az ennek érdekében kötött szerződéseket nem teszi jóerkölcsebe ütközővé.

Az eljárásban becsatolt iratokból és a szakértői véleményből egyértelműen megállapítható, hogy az I.r. alperes jogelődje a rá vonatkozó szabályokat megszegve hitelezte az V.r. alperes tevékenységét, hiszen az V.r. alperes teljes vagyonára kikötött biztosítékok sem fedezték - csak töredékében - az I.r. alperes jogelődje által nyújtott kölcsönök és egyéb pénzügyi szolgáltatások értékét. Ez a magatartás azonban nem teszi a szerződéseket

semmissé.

A felperes nem tudta bizonyítani azt, hogy az I.r. alperes jogelődje által nem történt szolgáltatásnyújtás. Az I.r. alperes által „hitel prolongálásának” nevezett megoldás a polgári jog szabályai által nem tiltott. /Prolongálásnak minősült az, amikor az adós által vissza nem fizetett hitelt a meg nem fizetett kamataival növelten úgy tüntették fel, mintha az visszafizetésre került volna és ezért az adósnak egy összegében ezzel (tőke+kamatok) megegyező (vagy esetleg magasabb) újabb hitelt nyújthat a hitelintézet. Ténylegesen időrendi sorrendben először a bank általi hitelnyújtásra került sor, amelyből törlesztették a korábban meg nem fizetett tartozásokat, így biztosítva azt, hogy az adós továbbra is hitelképes legyen, és a banknak se kelljen a rossz adós miatt céltartalékot képeznie./

Helyesen mutatott rá a jogerős ítélet arra, hogy az I.r. alperes jogelődje a banki ügymenetre vonatkozó szabályokat sértette meg, ennek azonban az általa e körben megkötött szerződések érvényességére nincs kihatása.

A Kúria álláspontja szerint helytállóan foglalt állást a jogerős ítélet abban is, hogy az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperes közötti célzatosság – tehát, hogy azért kötötték meg egyre nagyobb összegre a kölcsönszerződéseket, hogy azzal a beszállítók elől elvonják a fedezetet – nem állapítható meg. A beszállítók követelésének kielégítetlensége, és a fedezet hiánya már csak következménye az V.r. alperes működésének.

Az eljárásban becsatolt iratok alapján tehát helytálló az a jogerős ítéleti megállapítás, hogy a szerződések létrejöttek. Arra vonatkozóan adat nem merült fel, hogy az I.r. alperes jogelődje olyan biztosítékhoz jutott volna, amelynek ellenértékeként nem nyújtott szolgáltatást, és egyéb, a felperes által állított célzatosság sem állapítható meg. Ebből következően az I.r.alperes jogelődje és az V.r. alperes között létrejött szerződések érvénytelensége a jóerkölcsbe ütközés, illetve színleltség jogcímén nem állapítható meg, mert nincs olyan többlet-tényállás a Cstv. 40.§-ában foglaltakhoz képest, amely miatt a Ptk. rendelkezéseire hivatkozással a felszámolási eljárás megindulása előtt kötött szerződések megtámadhatók lennének a felperes által.

Jelen eljárásnak az nem tárgya, hogy az V.r. alperes részére biztosított összegnek mi lett a sorsa.

A felperes az elsődlegesnek nevezett kereseti kérelemben a II.r. alperessel szemben arra alapította az igényét a Cstv. 54. §-ára hivatkozással, hogy az V.r. alperes felszámolójaként a Cstv. 40.§ (1) bekezdés c) pontja alapján nem támadta meg az I.r. alperes jogelődje és az V.r. alperes között létrejött szerződéseket, és ezzel az I.r. alperes jogelődje az V.r. alperes vagyonát el tudta vonni a többi hitelező elől.

A Kúria utal arra, hogy az V.r. alperessel szemben 1999. január 5-én indult felszámolási eljárásban alkalmazandó Cstv. 54.§-a értelmében a felszámoló mérlegelési körébe tartozik annak megítélése, hogy keresetet nyújt-e be az adós vagyonának visszaszerzése érdekében. [BH2002.27] Különösen így van ez azért, mert a Cstv. 40.§ (1) bekezdése alapján a hitelező (jogelődje) sem volt elzárva a kereset benyújtásától, amennyiben azt szükségesnek ítélte.

B/

A felperes - „másodlagos kereseti kérelemnek” nevezve - semmisségre hivatkozással támadta a felszámolás során kötött szerződéseket is.

Elsőként arra hivatkozott a felülvizsgálati kérelemben, hogy a Cstv. rendelkezéseit azért nem kellett betartania, mert a felszámolás kezdő időpontjában és az értékesítés idején sem az állt felszámolás alatt, akinek a vagyontárgyait a felszámoló eladta. A felszámolási eljárást lefolytató bíróság az V.r. alperes kft. felszámolását indította meg, holott ebben az időszakban az már átalakult részvénytársasággá, és az akkor hatályos Gt. rendelkezései szerint részvénytársaságként kellett figyelembe venni egészen addig, amíg a bejegyzés iránti kérelmét el nem utasították. A felperes álláspontja téves. A Gt. 24.§ (1) bekezdése, 46.§ (1) bekezdés c) pontja, valamint (2) bekezdése, a 338.§ (1) bekezdése és 367.§-a értelmében a kft. jogutódjává csak akkor vált volna a részvénytársaság, ha a cégjegyzékbe bejegyzésre került volna és így létrejött volna az alapszabály elfogadásának időpontjára visszamenőleges hatállyal. Ennek hiányában azonban a részvénytársaság nem jött létre, ezért helytállóan helyezkedett arra az álláspontra a jogerős ítélet, hogy emiatt a Cstv. rendelkezéseit kellett figyelembe venni a szerződések megtámadása tekintetében és nem a Ptk. szabályait.

Emiatt alaptalan a felperesnek az az érvelése is, hogy a felszámoló által kötött szerződések azért semmisek, mert nem szabályosan került kirendelésre a felszámoló.

A Cstv. 49.§ (5) bekezdése szerint: „ha a felszámoló a vagyontárgy értékesítése során az e törvényben foglalt - az értékesítés formáira és a közjegyző igénybevételére vonatkozó - rendelkezéseknek nem tesz eleget, az érdekelt fél az értékesítéstől számított 30 napon belül az értékesítés - így különösen a pályázat, árverés - eredményeként megkötött adásvételi szerződést a bíróságnál keresettel megtámadhatja. E határidő elmulasztása

jogvesztéssel jár.”

„A Cstv. 49.§ (5) bekezdése a Ptk-ban meghatározott megtámadási lehetőségeken felül biztosít megtámadási jogot az érdekelt fél részére.” (Kúria - Gfv.VII.30.125/2012/13.) Ebből következően a Cstv. 49.§ (5) bekezdésén felüli, Ptk-n alapuló semmisségi okra hivatkozással is előterjeszthető kereset. A Kúria álláspontja szerint azonban, ha a hitelező által előadottak - tartalmukban - a Cstv. 49.§ (5) bekezdésében foglaltaknak felelnek meg, az ott leírt körben támadják a szerződést, úgy a Ptk. szabályai alapján a kereset nem vizsgálható. Nincs tehát arra lehetőség, hogy a Cstv. 49.§ (5) bekezdésében előírt jogvesztő határidő elmulasztása után, az egyébként abban meghatározott törvényi tényállásban foglalt magatartás megvalósulása alapján, a Ptk-ban megjelölt érvénytelenségi okokra hivatkozással támadja a hitelező a felszámoló által kötött szerződést.

A Kúriának a jelen ügyben abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a vételi jog gyakorlása alapján kötött adásvételi szerződés beletartozik-e a Cstv. 49.§ (5) bekezdésében foglalt „értékesítés” fogalmába.

A nyelvtani értelmezésből kitűnően a Cstv. 49.§ (5) bekezdésében szabályozott törvényi tényállás magában foglalja a felszámoló által történő értékesítést, akkor is, ha a felek a vételi jog jogosultjának a nyilatkozata alapján foglalják írásba a szerződésüket és nem kerül sor árverés vagy pályázat megtartására. Az értékesítés fogalmát ugyanis tágabb körben határozza meg a jogszabály szövege azzal, hogy példálódzó felsorolásban hivatkozik a pályázatra és az árverésre.

Ebből következően viszont azt kellett megvizsgálni, hogy a Cstv. értékesítési szabályainak a megsértését állította-e a felperes, vagy ehhez képest többlet-tényállást adott elő.

A vételi jog a polgári jog jogintézménye, alapítása nem minősül jóerkölcsebe ütközőnek. A hitelintézetek számára kötelező követeléseik biztosítása, amelyet a Ptk. szerződést biztosító mellékkötelezettségeinek használatával, illetve ezen felül a Ptk. egyéb, tartalmában számukra biztosítékot jelentő jogintézményeinek alkalmazásával valósítanak meg. Így alakult ki a gyakorlatban a fiduciárius jellegű, biztosítéki célt szolgáló vételi jog is.

A Ptk. a vételi jog gyakorlására egy harmadik személyt, a 373.§ (4) bekezdése alapján kijelölhetett az I.r. alperes jogelődje a felszámolás során is - mert ezzel ellentétes rendelkezést nem tartalmaz a Cstv. A fedezetelvonás ténye a harmadik személy vételi jog gyakorlására történt kijelölése alapján sem állapítható meg, s ez a jóerkölcsebe sem ütközik.

A Kúria ugyanakkor egyetért a felperessel abban, az adásvételi szerződésben tévesen jelölték meg a felek, hogy az I.r. alperes

1996. július 31-én kikötött opciós jogát gyakorolja a III.r. alperes. Helytállón hivatkozott arra a felperes, hogy az ingatlanokra 1996. július 31-én kikötött opciós jog tartama, az 1996. október 21-én a **H.** utcai és a **v.** ingatlanokra kötött újabb opciós szerződéssel 1997. augusztus 31-éig tartó időszakra korlátozódott. (Az iratok között nem található ilyen dátummal a **n.** ingatlanra vonatkozóan opciós szerződés.) Az 1996. október 21-i szerződésben ugyanazokat a kölcsönszerződéseket biztosították, mint az 1996. július 31-i szerződésekben. Ugyanakkor az 1998-ban kikötött vételi jog valamennyi ingatlant érintette, és ez a felszámoló által kötött szerződés időpontjában még nem járt le.

A Kúria álláspontja szerint azonban - ahogyan azt a jogerős ítélet is helytállón kifejtette - a szerződésben valamely adat téves hivatkozása nem teszi jóerkölcsebe ütközővé, és ezzel semmissé a megállapodást. /Megjegyzi a Kúria, hogy a jogerős ítélet félreérthető, mert az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az 1998-ban kikötött vételi jogot gyakorolta a III.r. alperes (elsőfokú ítélet 38. oldal első bekezdés), míg a másodfokú bíróság - bár osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját - az adásvételi szerződésben foglaltaknak megfelelően a 2000. február 21-én kötött szerződés alapján az 1996. július 31-i vételi jog kikötést fogadta el./

A felperes hivatkozott arra is, hogy az adásvételi szerződésekben az opciós szerződésekben megjelölt vételárat bruttó vételárként fogadták el és ezzel a hitelezőknek kárt okoztak. Előadta azt is, hogy abban az esetben, ha a vételi jog jogosultja él jogával, akkor az így létrejött adásvételi szerződésnek nem lehet olyan következménye, mint a felszámoló által történő értékesítésnek, azaz a vevő nem tehermentesen szerzi meg a vagyontárgyakat, hanem azokkal a terhekkal együtt, amelyek a vételi jog gyakorlásának az időpontjában az ingatlant terhelik.

A Kúria álláspontja szerint azonban a felperes előbbiekben részletezett álláspontjának megalapozottsága a Cstv. 49.§ (5) bekezdése szerint indított perben lenne vizsgálható, mert az első az adásvételi szerződés egyik lényeges elemével - a vételárral - kapcsolatos, a másik pedig a vevő állított előnyben részesítésével. Megjegyzi a Kúria, hogy az opciós szerződésekben az eladót megillető vételár volt megjelölve és a felek nem foglalkoztak ennek további adójogi vonzataival. A „másodlagos” kereseti kérelmében a felperes a Cstv. 54.§-ára nem hivatkozott a II.r. alperessel szemben, tehát a felszámoló által történő értékesítés miatt ezen a jogalapon nem érvényesített igényt a II.r. alperes felszámolóval szemben. (A felperesnek azonban - a rendelkezésre álló adatok alapján - a II.r. alperes felszámolóval szemben a vételár meghatározása miatt, a Cstv. 54.§-a alapján nem is lenne keresetőségi joga. A felszámoló esetleges kártérítési felelőssége ugyanis csak azon hitelező tekintetében állapítható meg, aki a felszámoló kárt okozó magatartása hiányában maga is kielégítéshez

juthatott volna az adós vagyonából. Az eljárásban becsatolt közbenső mérleg adatai alapján megállapítható, hogy a felperes a vételár nettó értéken történő figyelembe vétele esetén sem juthatott volna kielégítéshez az adós vagyonából, ezért keresetösségi joga a II.r. alperessel szemben nincs.)

A vevő előnyben részesítésével kapcsolatos kérelem körében a Kúria megállapította, hogy a Cstv. 38.§ (4) bekezdése nem különböztet aszerint, milyen módon történik az értékesítés. A vagyontárgy értékesítésének tényéhez fűzi a zálogjog, valamint a visszavásárlási és vételi jog megszűnését (a vagyontárgyakon fennálló egyéb jogosultságok a felszámolás kezdő időpontjában szűnnek meg).

A felperes felülvizsgálati kérelmében sérelmezte a jogerős ítéletben foglalt azt a megállapítást is, hogy „a fedezetelvonási célzat nem volt teljes bizonyossággal megállapítható”. Álláspontja szerint a hiányos tényállás az I.r. alperes terhére értékelendő, mert nem csatolta be a hiteldossziákat (Pp.164.§ (1) bekezdés). A bíróság a jogerős ítéletében azonban ezt a megállapítást a 788/1998. számú közjegyzői okiratba foglalt készfizetői kezességi szerződés vizsgálata körében fejtette ki, amellyel kapcsolatban megállapítható, hogy az nem került beváltásra. Helytállóan emelte ki a másodfokú bíróság, hogy a gazdasági társaságok vezető tisztségviselőinek azonossága döntő mozzanata lehet a nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés miatti semmisség megállapításánál a készfizető kezességet az I.r. alperes jogelődje által az adóssal egy cégcsoportba tartozó **B.** Rt. részére nyújtott 192 millió Ft hitel tekintetében vállalta. A másodfokú bíróság az adott esetben helytállóan értékelte a rendelkezésre álló adatokat (Pp.206.§ (1) bekezdés), a hitelnyújtáshoz kapcsolódó, a szerződésen kívüli iratok hiánya önmagában ugyanis nem alapozza meg a szerződés jóerkölcsbe ütközésének megállapítását.

A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős részítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp.275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az V.r. felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az I. rendű, III. rendű, VI-VII-VIII-IX. rendű és XII. rendű alperesek felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a jogi képviselőjükkel felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.)IM. rendelet 3.§ (2) bekezdésének a)-c) pontja, (5)-(6) bekezdése, és a 4/A.§ (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel az elvégzett ügyvédi tevékenységekre is. Emiatt állapította meg a VI.r. alperes jogi képviselője részére járó költséget magasabb összegben, mert a VI.r. alperes jogi

képviselője írásbeli felülvizsgálati ellenkérelmet is benyújtott az eljárásban.

Budapest, 2013. február 26.

*Dr. Török Judit sk. a tanács elnöke, Dr. Csőke Andrea sk. előadó
bíró, Dr. Bodor Mária sk. bíró*